

Leerlijn historisch denken vmbo-bb

Albert van der Kaap

BB			
	klas 1	klas 2	klas 4
Tijd en chronologie	historische gebeurtenissen, verschijnselen, ontwikkelingen en personen plaatsen in historische perioden.	historische gebeurtenissen, verschijnselen, ontwikkelingen en personen plaatsen in historische perioden en in maatschappijtypen.	historische gebeurtenissen, verschijnselen, ontwikkelingen en personen plaatsen in historische perioden en in maatschappijtypen.
			verschijnselen uit verschillende perioden en samenlevingen vergelijken.
Bron en vraagstelling		Een historische vraag bedenken.	onderscheid maken tussen beschrijvende, verklarende en waarderende vragen.
		Uit een bron (tekstbron en grafische bron) informatie selecteren voor het beantwoorden van een historische vraag.	bronnen selecteren, lettend op bruikbaarheid.
			gebruik maken van verschillende typen historisch bronnenmateriaal, mondeling, schriftelijk, audiovisueel.
			uit een bron informatie selecteren voor het beantwoorden van een gegeven historische vraag.
			gegevens ordenen en zo nodig bewerken.
			gegevens beoordelen op bruikbaarheid.
			gegevens analyseren en een eigen standpunt weergeven en toelichten.
Causaliteit	oorzaken en gevolgen herkennen in een historisch proces.	oorzaken en gevolgen herkennen in een historisch proces.	oorzaken en gevolgen herkennen in een historisch proces.

		In een bron een oorzaak of gevolg van iets herkennen.	op basis van gegeven werk materiaal verklaringen geven voor historische gebeurtenissen, verschijnselen en ontwikkelingen:
		de aanleiding herkennen als de meest directe oorzaak.	de aanleiding herkennen als de meest directe oorzaak.
			herkennen hoe oorzaken van verschillende aard historische processen beïnvloeden.
Continuïteit en verandering	Een voorbeeld geven van een verandering in een historisch proces.	Een voorbeeld geven van een verandering in een historisch proces.	in historische processen aspecten van continuïteit en verandering herkennen.
		In een bron een verandering in een historisch proces herkennen.	
Standplaatsgebondenheid	Bij het beschrijven en verklaren van historische gebeurtenissen en opvattingen van mensen rekening houden met waarden en motieven van mensen in het verleden.	Bij het beschrijven en verklaren van historische gebeurtenissen en opvattingen van mensen rekening houden met waarden en motieven van mensen in het verleden.	bij de beeldvorming van historische gebeurtenissen, verschijnselen, ontwikkelingen en personen op basis van historische gegevens rekening houden met de standplaatsgebondenheid van de bronnen.
			je verplaatsen in opvattingen, waarden en motieven van mensen in het verleden.
			er rekening mee houden dat mensen in het verleden niet over dezelfde kennis konden beschikken als wij nu.
			een eigen standpunt over historische gebeurtenissen, verschijnselen en ontwikkelingen weergeven en toelichten.
			opvattingen, waarden en motieven, waardoor mensen in het verleden werden geleid, vergelijken met die van zichzelf en tijdgenoten.
Betekenis nu			

